

Luovien alojen kestävyyssosaamisen peruskoulutus 2025

Luovien alojen ekologisen kestävyysmurroksen
toimenpideohjelma LuoTo

Uudenmaan Liitto

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

 LUOTO

**Euroopan unionin
rahoittama**

NextGenerationEU

Tänään aiheena

Johdanto ympäristökriisiin

Jenni Sademies

Kiertotalous luovilla aloilla

Anu Kaila

Johdanto ympäristökriisiin

12.3.2025

Jenni Sademies, erityisasiantuntija / Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus

Kierrätys-
keskus

Kuka olen

Jenni Sademies, FM (ympäristötieteet)

Erityisasiantuntija

Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus

Ympäristövastuu ja asiantuntijapalvelut

Tarvitaan suuri muutos

Through **'transformative change'**, nature can still be conserved, restored and used sustainably...

By transformative change, we mean **a fundamental, system-wide reorganization across technological, economic and social factors, including paradigms, goals and values.**

Kierrätys-
keskus

Luovat alat avainasemassa

Sosiaalisten tekijöiden, arvojen, päämäärien, paradigmojen muutos ei ole mahdollinen ilman luovia aloja!

Kierrätys-
keskus

Ilmastonmuutos näkyy maalla, merissä ja ilmakehässä

Jo tapahtuneet muutokset jatkuvat ja osa niistä on peruuttamattomia vuosisatojen tai -tuhansien ajan.

MAALLA

- ilmastovyöhykkeet siirtyvät kohti napoja
- rankkasateet lisääntyvät monin paikoin
- kuivuus lisääntyy

MERELLÄ

- merivesi lämpenee
- valtameren pinta nousee
PERUUTTAMATONTA
- meret happamoituvat ja happipitoisuus laskee
PERUUTTAMATONTA

ILMAKEHÄSSÄ

- kasvihuonekaasujen pitoisuudet kasvavat
- ilmakehän alaosa lämpenee
- kosteussisältö kasvaa

LUMI- JA JÄÄPEITTEESSÄ

- merien ja järvien jää vähenee
- lumipeite vähenee
- jäätiköt kutistuvat
PERUUTTAMATONTA

**VAHINKOA JA VAARAA AIHEUTTAVAT
SÄÄILMIÖT OVAT LISÄÄNTYNEET**

Helleaaltoja, kuivuutta, rankkasateita ja voimakkaita trooppisia hirmumyrskyjä esiintyy aiempaa useammin.

Hillitseminen kannattaa

Jos ilmasto lämpenee ”vain” 1,5 °c eikä 2 °c

Yli miljoona km²
ikiroutaa säästyy
sulamiselta

Koralliriutoista
10-30 % säästyy
(+2 °c kuolisi yli 99 %)

Pienempi osa
ekosysteemeistä
muuttuu toiseksi
ekosysteemiksi

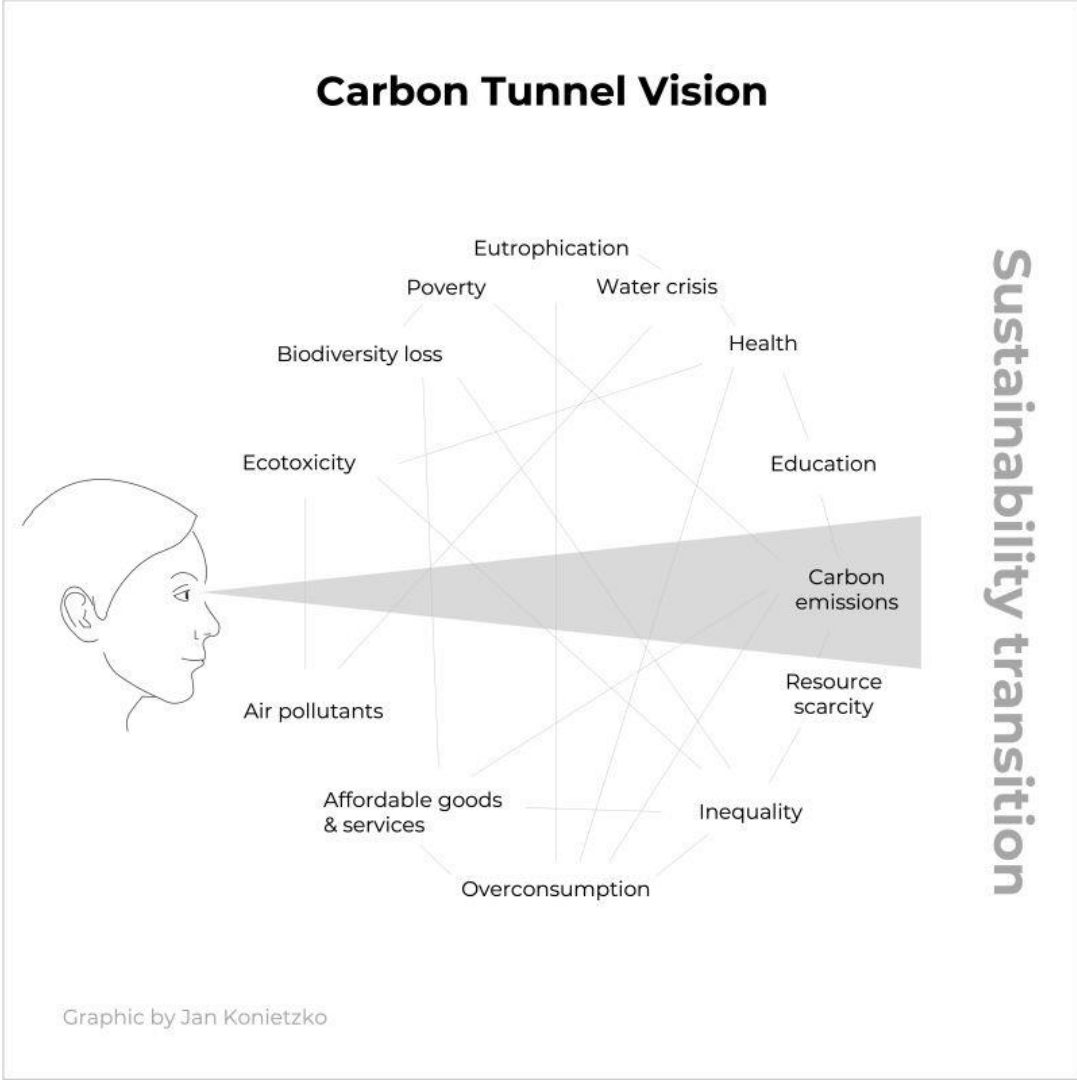
Antarktiksien ja
Grönlannin jäätiköiden
sulamisen
todennäköisyys
pienenee

Satoja miljoonia ihmisiä
vähemmän altistuu
ilmastonmuutoksen
aiheuttamille vakaville
riskeille

Ilmastonmuutos ei ole ainoa ympäristöongelma

Päästöt ≠ ympäristövaikutukset

- Päästöt ovat vain yksi osa tuotteen elinkaaren ympäristövaikutusta.
- Ympäristön kannalta on erittäin merkityksellistä myös se, *mitä luonnosta otetaan*.
- Ottamalla luonnonvaroja luonnosta ihminen pirstoo ja tuhoaa elinympäristöjä.

Kierrätys-
keskus

Näkökulma: Ilmastokriisistä puhutaan paljon, mutta oikeasti meillä on myös toinen, yhtä kan

Ilmastonmuutos on lyönyt monimuotoisuuden katoon kriisi, kirjoittaa Iltalehden

Tutkijat varoittavat luonnon monimuotoisuuden syinä kulutus

Luonnon monimuotoisuus

Euroopassa linnut kaatetaan jo käsin. F

Jaa

Raportti: Luontokatoa ja ilmastonmuutosta ei voi erikseen – uusi raportti yhtein

Ulkomaat | Kolumni

Pitäisi uskaltaa sanoa ääneen: tästä ei selvitä ilman kulutuksen vähentämistä

Kulutuksen vähentäminen on kokonaisvaltaisin tapa torjua ympäristökriisejä, kirjoittaa HS:n luontokadon kirjeenvaihtaja Petja Pelli.

Kansainvälinen luontopaneeli IPBES ja h
ilmastonmuutospaneeli IPCC liittävät en
ihmiskunnan kriisiin ratkaisuja yhteen. M

Luontokato?

Ihmisen toiminnallaan aiheuttama luonnon monimuotoisuuden romahdus, joka on käynnissä kaikkialla maapallolla. Luontoa katoaa sata tai jopa tuhat kertaa nopeammin kuin koskaan ihmiskunnan historiassa. Käynnissä on maapallon historian kuudes sukupuuttoaalto.*

- Yhä useampi laji kuolee sukupuuttoon
- Tavallisten lajien yksilömäärät pienenevät
- Monimuotoisuus vähenee kaikilla tasoilla: Ekosysteemit, lajit, geneettinen perimä.

*Sitra/tulevaisuussanasto

Kuva: YuliiaKa/Freepik

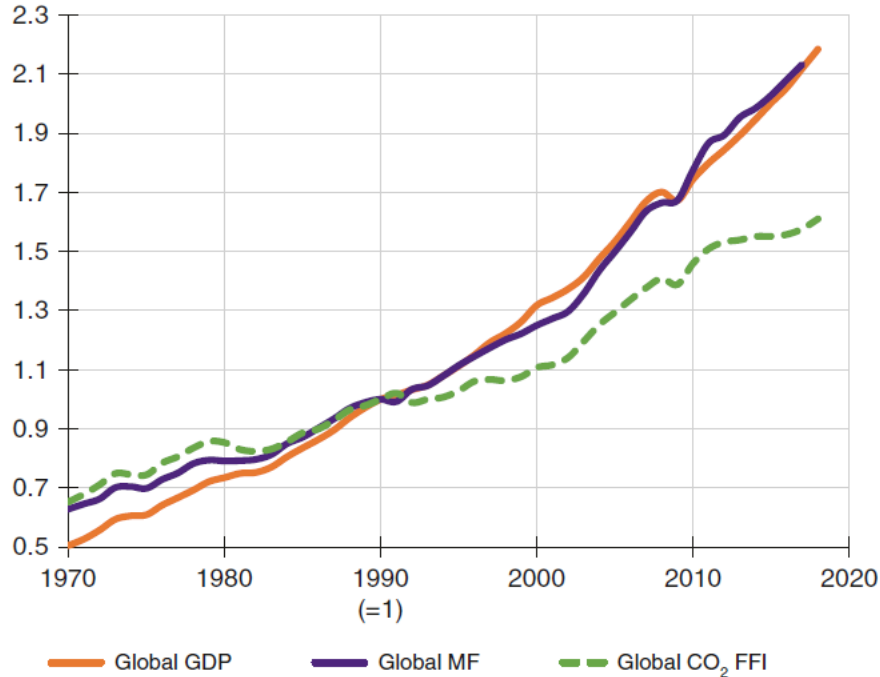
Mistä luontokato johtuu?

90 % luonnon monimuotoisuuden vähenemisestä johtuu luonnonvarojen kulutuksesta

Kierrätys-
keskus

BKT ja luonnonvarojen kulutus

Fig. 1 Relative change in main global economic and environmental indicators from 1970 to 2017. Shown is how the global material footprint (MF, equal to global raw material extraction) and global CO₂ emissions from fossil-fuel combustion and industrial processes (CO₂ FFI) changed compared with global GDP (constant 2010 USD). Indexed to 1 in 1990. Data sources: <https://www.resourcepanel.org/global-material-flows-database>, <http://www.globalcarbonatlas.org> and <https://data.worldbank.org>.

GDP = bruttokansantuote
MF = Material Footprint,
luonnonvarojen kulutus

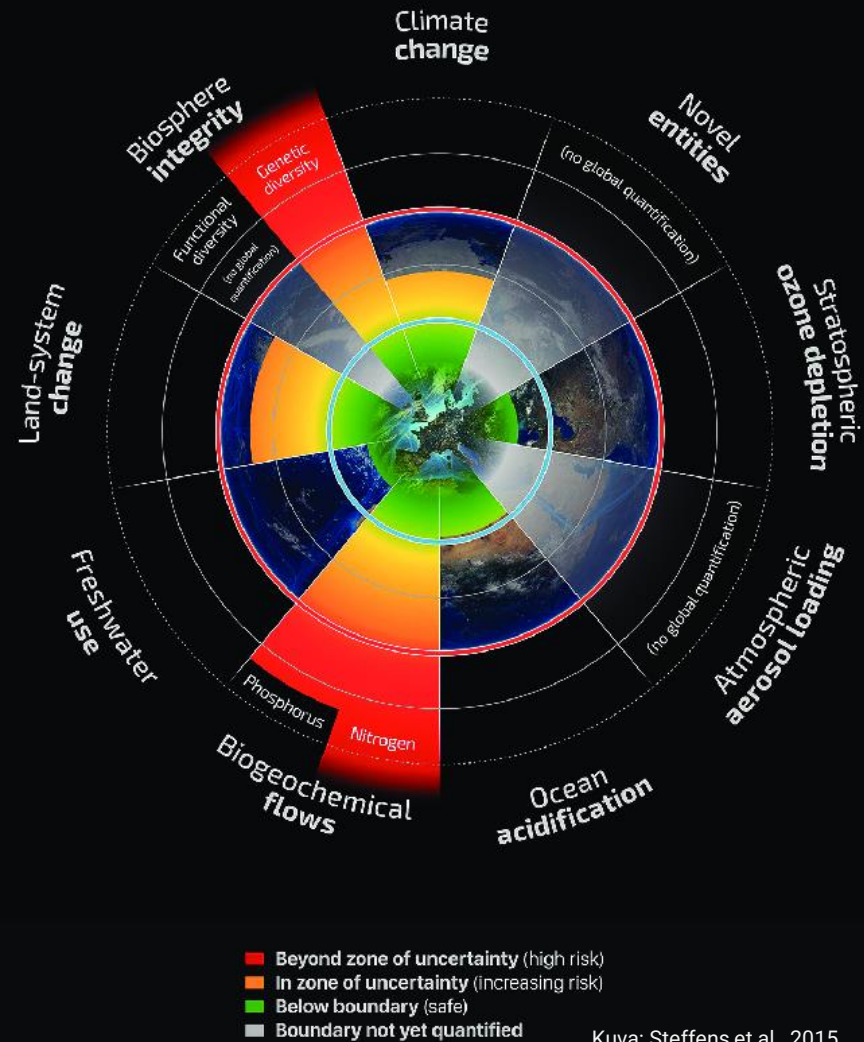
Kuva lähteestä: Wiedmann ym. 2020

Planetaariset rajat

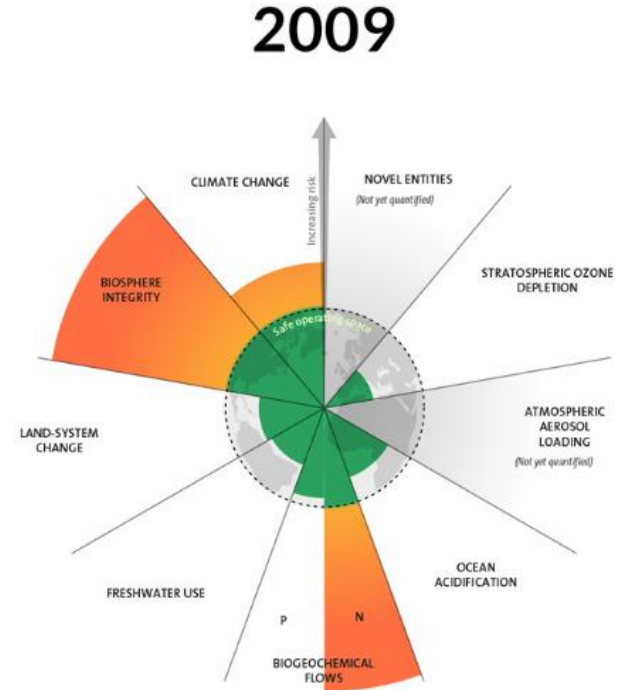
Rajat koskevat maapallon vakautta ja sietokykyä sääteleviä keskeisiä ympäristöprosesseja, joita ovat:

- luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen
- ilmastonmuutos
- merten happamoituminen
- yläilmakehän otsonikato
- bio-geo-kemialliset kierrot (typen ja fosforin kierto)
- makean veden käyttö
- maankäytön muutokset
- ilmakehän aerosolikuormitus
- uudet aineet ja elämänmuodot

Planetaariset rajat 2009

Seitsemän rajaa määritelty, kolme ylitetty.

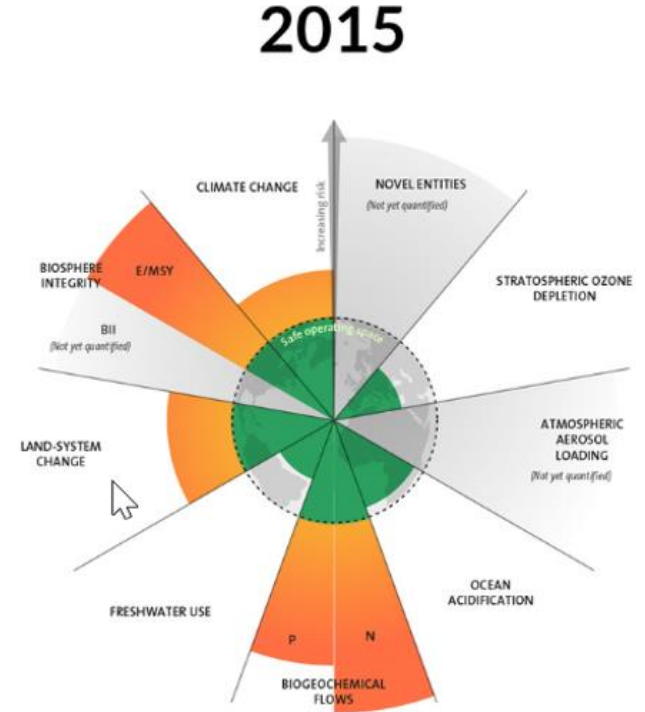

7 boundaries assessed,
3 crossed

Planetaariset rajat 2015

Edelleen seitsemän rajaa määritelty,
neljä ylitetty.

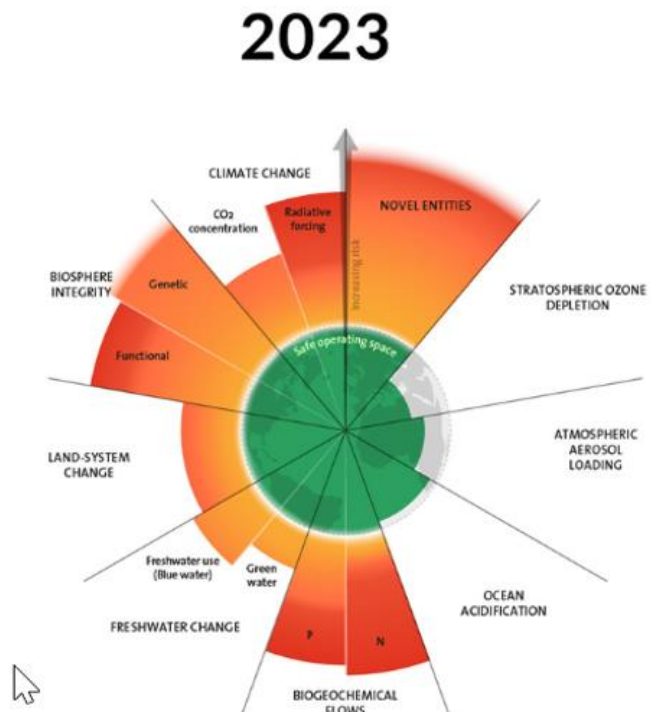

7 boundaries assessed,
4 crossed

Planetaariset rajat 2023

Kaikki yhdeksän rajaa määritelty,
kuusi ylitetty:

- luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen
- ilmastonmuutos
- bio-geo-kemialliset kierrot (typen ja fosforin kierto)
- makean veden käyttö
- maankäytön muutokset
- uudet aineet ja elämänmuodot

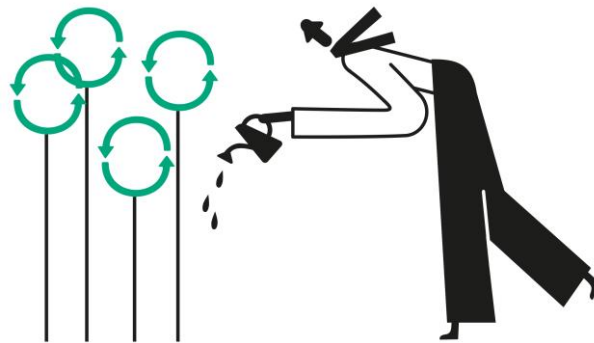

9 boundaries assessed,
6 crossed

Hyvät uutiset

Voimme vaikuttaa!

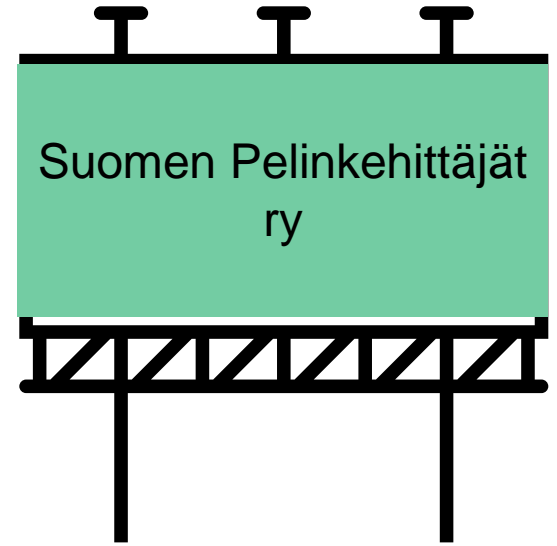
Seuraavat esimerkit ovat sellaisia, jotka vaikuttavat positiivisella tavalla sekä ilmastonmuutokseen että luonnon monimuotoisuuteen.

Kierrätys-
keskus

Hyvä esimerkki 1

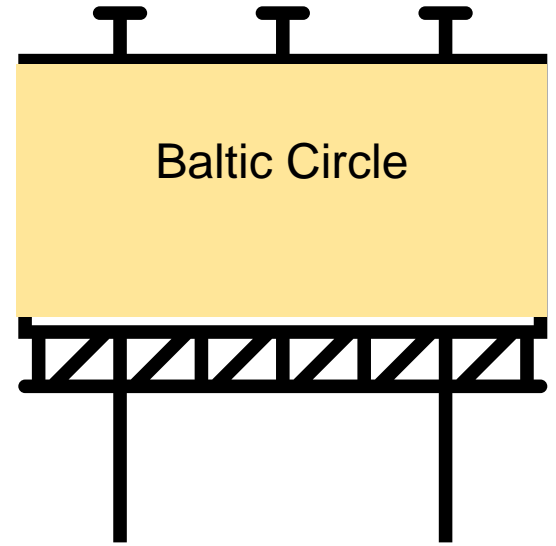
Perustimme
Luonnonperintö-
säätiön kanssa
Pelimetsä-
hankkeen!

Kierrätys-
keskus

Hyvä esimerkki 2

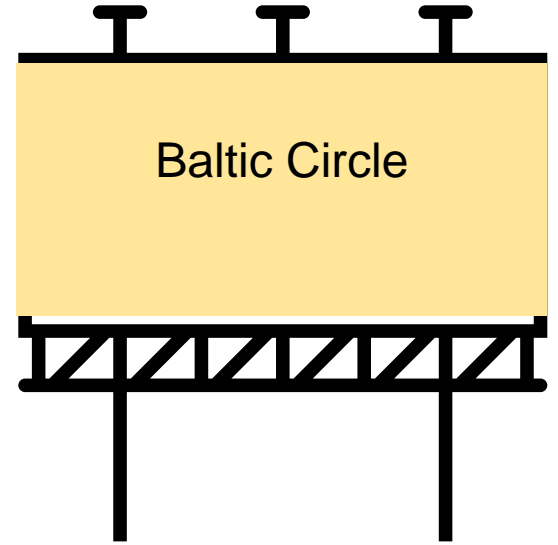
Järjestimme
ennallistamistalkoot
Oravasuolla!

Kierrätys-
keskus

Hyvä esimerkki 2

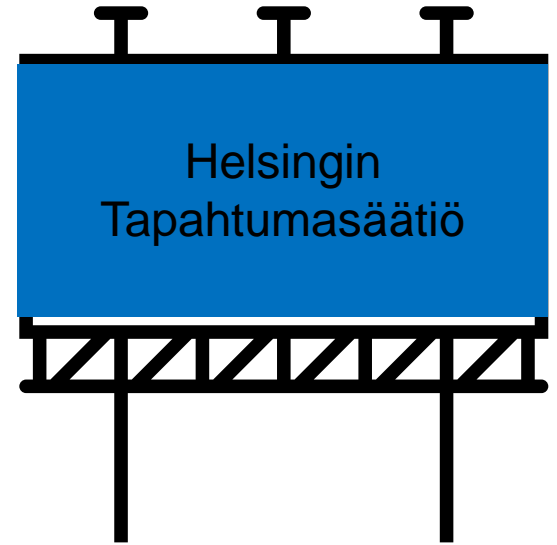
*Be kind,
rewild!*

Kierrätys-
keskus

Hyvä esimerkki 3

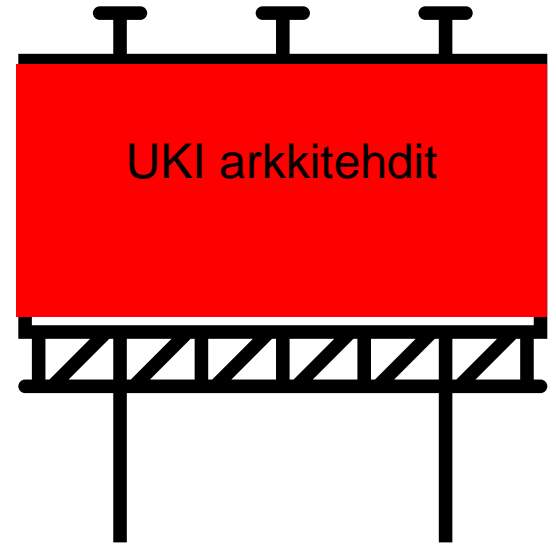
Muutimme
Helsingin
Juhlaviikkojen
ruokatarjonnan
kokonaan
lihattomaksi!

Kierrätys-
keskus

Hyvä esimerkki 4

Otimme käyttöön
rakennusprojektien
elinkaartilaskennan
palvelun!

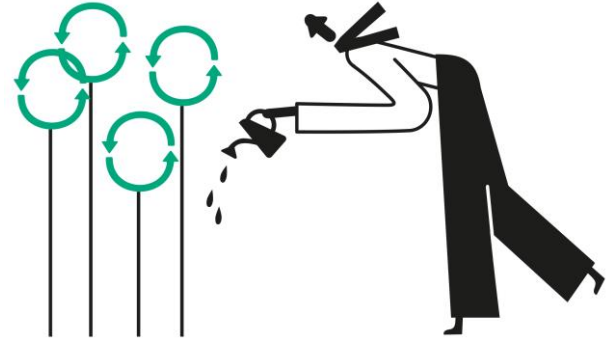

Kierrätys-
keskus

Hyviä uutisia on paljon

*Esimerkkejä vaikuttavasta
ympäristötyöstä löytyy luovilta
aloilta lähes
loputtomasti.*

Kierrätys-
keskus

Lähteet

IPCC (2018). Summary for Policymakers. In: Global warming of 1.5° C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5° C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty [V. Masson-Delmotte, P. Zhai, H. O. Pörtner, D. Roberts, J. Skea, P. R. Shukla, A. Pirani, W. Moufouma-Okia, C. Péan, R. Pidcock, S. Connors, J. B. R. Matthews, Y. Chen, X. Zhou, M. I. Gomis, E. Lonnoy, T. Maycock, M. Tignor, T. Waterfield (eds.)]. World Meteorological Organization, Geneva, Switzerland, 32 pp.

Ilmatieteen laitos, Suomen ympäristökeskus, Luke. Ilmasto-opas: ilmasto-opas.fi

Oberle, B., Bringezu, S., Hatfield-Dodds, S., Hellweg, S., Schandl, H., & Clement, J. (2019). Global resources outlook: 2019. International Resource Panel, United Nations Envio, Paris, France.

Richardson, K., Steffen, W., Lucht, W., Bendtsen, J., Cornell, S. E., Donges, J. F., ... & Rockström, J. (2023). Earth beyond six of nine planetary boundaries. *Science advances*, 9(37), eadh2458.

Sitran tulevaisuussanasto: <https://www.sitra.fi/tulevaisuussanasto/>

Uudenmaan liitto (2023). Monimuotoiset luovat alat kestävyttä rakentamassa – Luovien alojen ekologisen kestävyysmurroksen [toimenpideohjelma](#). Toimitus: Jaana Eskola ja Kati Nuora.

Wiedmann, T., Lenzen, M., Keyßer, L. T., & Steinberger, J. K. (2020). Scientists' warning on affluence. *Nature communications*, 11(1), 3107.

Kierrätys-
keskus

Kiertotalous luovilla aloilla

Kierrätys-
keskus

Kuka olen

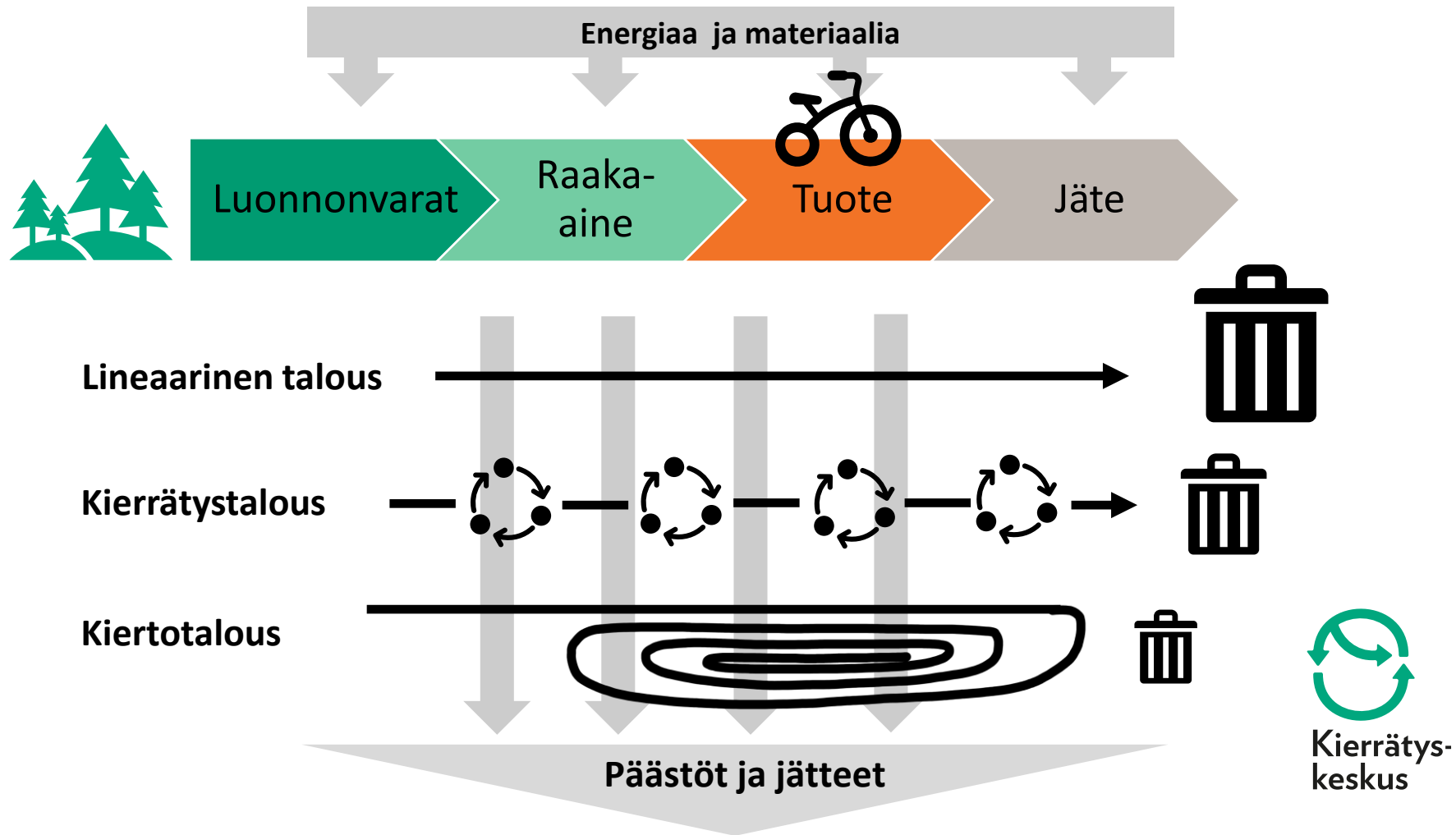
Anu Kaila, FM (ympäristöbiologia)

Ympäristöasiantuntija, ympäristökasvatuksen asiantuntija

Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus

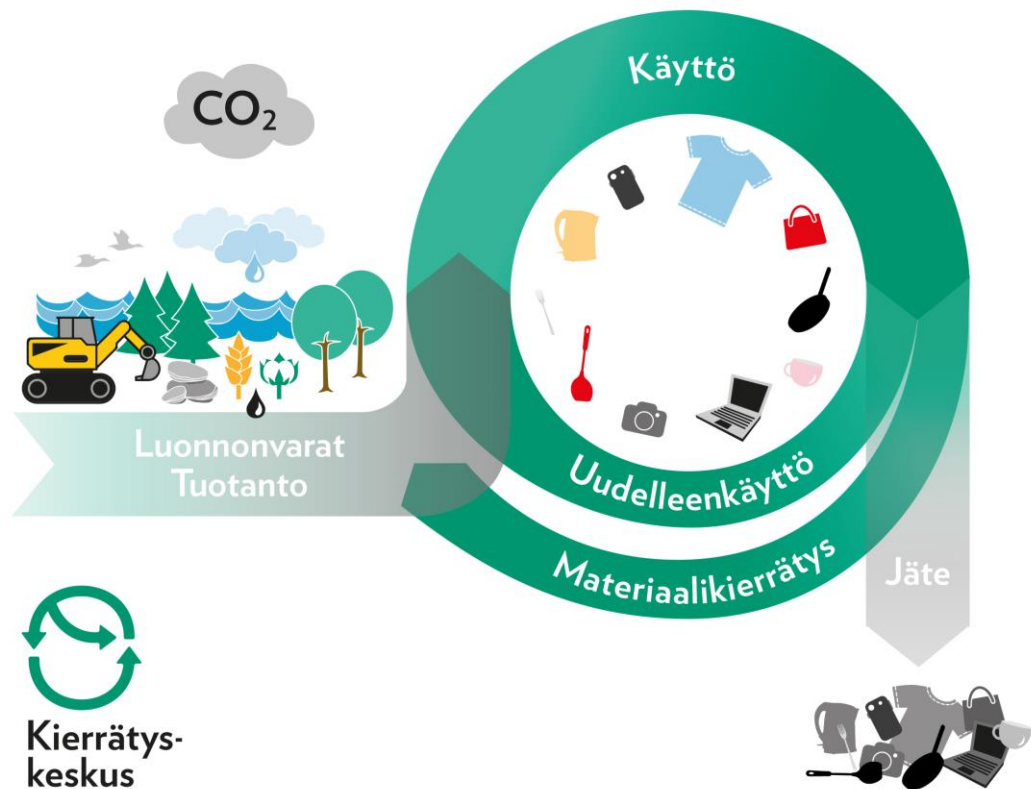

Kierrätys-
keskus

Suurimmat ympäristövaikutukset syntyvät elinkaaren alkupäässä

Useimmiten kiinnitämme liikaa huomiota jätteisiin, koska ne ovat meille näkyvillä.

Arvaa, kuinka paljon kiinteitä luonnonvaroja on vaadittu näiden tuotteiden valmistukseen?

6 kg

22 kg

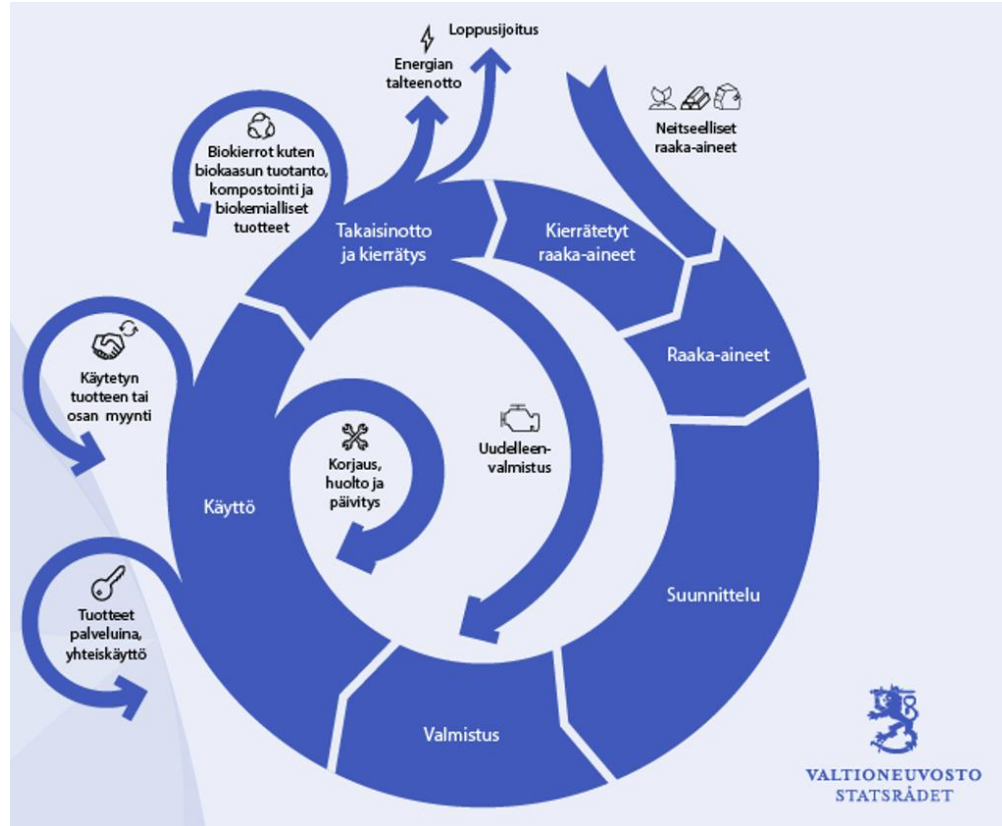
442 kg

1527 kg

Kierrätys-
keskus

Kiertotalous kuvana

Lisää tietoa: <https://kiertotaloussuomi.fi/tieto/kiertotalous/>

Kurkistus termiviidakkoon 1/2

- **Uudelleenkäyttö:** tuote käytetään sellaisenaan tai vähäisen muokkauksen tai korjaamisen jälkeen.
- **Uusiotuote:** tuote on valmistettu pääosin vanhoista tavaroista tai niiden osista niin, että alkuperäiset tuotteet/osat ovat vielä tunnistettavissa

Kuva: Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus

Kurkistus termiviidakkoon 2/2

- **Kierrätys** = jätteiden tai jätejakeiden käyttämistä raaka-aineena tai materiaalina.
- **Kierrätettävä** = materiaali voidaan kierrättää
- **Kierrätetty** = materiaali tai tuote on valmistettu kierrätetystä materiaalista

Kuva: Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus

Kiertotaloutta edistävä lainsäädäntö ja liiketoimintamallit

Kierrätys-
keskus

Lainsäädäntö ohjaa kohti kiertotaloutta

- Suomen jätelaki ohjaa ensisijaisesti jätteen vähentämiseen
- Kiertotaloutta edistetään EU-lainsäädännöllä
  - Ekosuunnitteluasetus kattaa paljon tuotteita, jotka eivät ennen kuuluneet ekosuunnittelun piiriin. Lisää tuotteilta vaadittavia miniminormeja koskien niiden kestävyyttä, korjattavuutta, energiatehokkuutta ja kierrätystä.
  - Korjauttamisoikeusdirektiivi: valmistajan täytyy tarjota kuluttajalle mahdollisuus tuotteen korjaamiseen kohtuulliseen hintaan.
  - Mobiililaitteiden yleislaturi, kaikissa EU:ssa myytävissä matkapuhelimissa, tableteissa ja kameroissa on oltava USB-C-tyyppinen latausportti, kevästä 2026 alkaen velvoite koskee myös kannettavia tietokoneita.

Kiertotalouden liiketoimintamallit

Sitran luokittelun mukaan:

- 1.Tuote palveluna**, esim. vuokrasopimukset tuotteen sijasta
- 2.Tuote-elinkaaren pidentäminen**, esim. tuotesuunnittelun, korjaus- ja huoltopalveluiden avulla
- 3.Jakamislustat**, esim. vertaiskauppa ja -vuokraus
- 4.Uusiutuvuus**, esim. biopohjaisten materiaalien hyödyntäminen
- 5.Resurssitehokkuus ja kierrättäminen**, esim. materiaalien talteenotto ja uusiokäyttöön palauttaminen.

Tutustu aiheeseen lisää: <https://kiertotaloussuomi.fi/taito-ja-tyokalut/kiertotalouden-liiketoimintamallit/>

Kierrätys-
keskus

Käytännön kiertotaloutta

Kierrätys-
keskus

Kiertotalouden mukaiset hankinnat

- **Käytettyä uuden sijaan**
  - Toimitilojen sisustus, astiat, kodinkoneet
  - IT-laitteet
- **Vuokraaminen/leasing**
  - IT-laitteet, autot, työvaatteet jne.
  - Myös omien laitteiden vuokraaminen muille
- **Kierrätysmateriaalien suosiminen**
  - Paperi, muovi jne.
- **Jos uutta, niin laadukasta, kestäväää ja korjattavaa!**

Kuva: Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus

Korjaaminen ja korjauttaminen

- **Elinkaaren pidentäminen huoltamalla ja korjaamalla**
  - Elektroniikka
  - Muut koneet ja laitteet
  - Tekstiilit
  - Kalusteet
- **Korjauspalveluiden tarjoaminen muille**

Kuva: Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus

Uudelleenkäyttöön/uusiokäyttöön ohjaaminen

- Poistettavat toimistokalusteet, tietokoneet jne. uudelleenkäyttöön mahdollisuuksien mukaan.
- Ylijäämämateriaalien myyminen/lahjoittaminen

Kuva: Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus

Kierrätys-
keskus

Raaka-aineiden ja materiaalien tehokas käyttö

- Materiaalin käytön optimointi, hävikin vähentäminen
- Sivuvirtojen hyödyntäminen
- Kierrätettyä raaka-ainetta neitseellisen sijaan

Kuva: Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus

Kierrätys-
keskus

Kiertotalous pyörii uusiutuvalla energialla

- Uusiutuva sähkö
- Uusiutuva kaukolämpö, maalämpö

EKOenergia-ympäristömerkki:

”EKOenergia asettaa uusiutuvan energian alkuperälle kestävän kehityksen lisäkritereitä, joiden tavoite on minimoida ekosysteemeihin kohdistuvat kielteiset vaikutukset.”

Kierrätys-
keskus

Kiertotalous liikenteessä

- **Uusiutuvat polttoaineet**
- **Sähköiset ajoneuvot** (päästötön sähkö)
- **Yhteiskäyttöiset kulkupelit**
  - Autot
  - Polkupyörät
  - Potkulaudat
- **Joukkoliikenne**

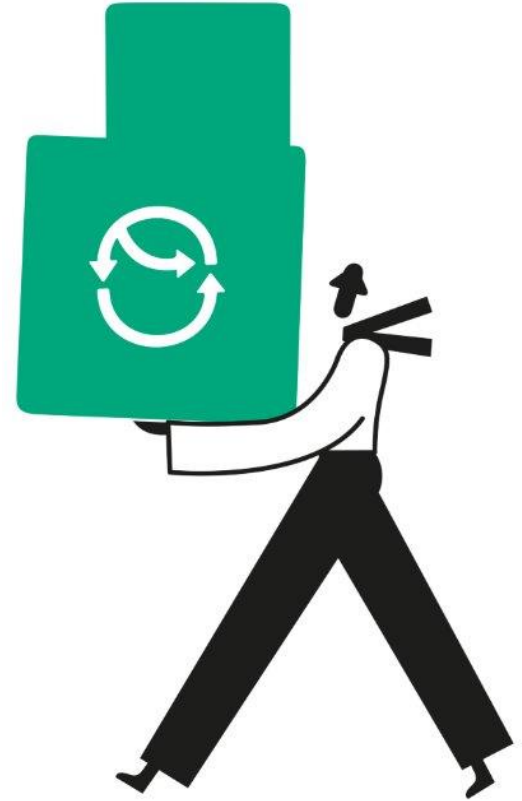
Kuva: Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus

Kierrätys-
keskus

Jätteiden lajittelu ja kierrätys

- Asianmukaiset ja selkeästi merkityt lajitteluastiat
- Lajitteluohjeet
- Toimiva sijoittelu
- Sekajäteastiat minimiin

Case-esimerkkejä luovilta aloilta

Kierrätys-
keskus

Fair Factory

Suunnittelee ja toteuttaa messuosastoja ja toimitiloja.

- Elementtien ja kalusteiden tehokas uudelleenkäyttö
- Uusiutuva diesel
- Työvaatteet kierrätyskuiduista

Kuva: Fair Factory

Fair Factory

- Kierrätysmateriaalista valmistettujen levyjen testaus ja käytön lisääminen
- Kierrätettävät messumatot: valmistajalle ja tuotannon raaka-aineeksi
- PVC-vapaat tulosteet, myös kangas- ja pahvitulosteita
- Vakioidut varastotuotteet:
  - Levypaksuudet
  - Messumattovärit

Kuva: Fair Factory

Koululaisooppera: Tähtiainesta säästi uudelleenkäytöllä luonnonvaroja

- Esityksen aiheena kierrätys
- Musiikissa sitaatteja tutuista oopperoista.
- Uusiokäyttö näkyi puvuissa, lavasteissa ja soittimissa, joissa käytettiin vanhoja materiaaleja.
- Oopperatalon ulkopuolelta käytettynä hankittujen tuotteiden ympäristösäästöt laskettiin.

1083
kiloa
kiinteitä luonnonvaroja

Lue lisää: <https://oopperabaletti.fi/ohjelmisto/koululaisooppera-tahtiainesta/>

Fabpatch helpottaa korjaamista

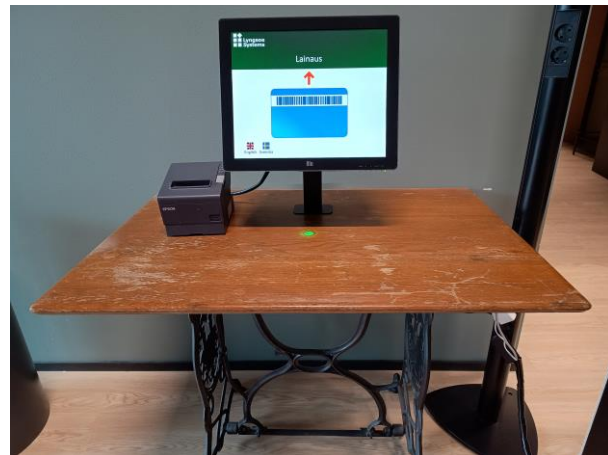
- [FabPatch](#)™ Vaatelaastari® on hankaamalla kiinnittyvä tekstiilipaikka, joka tekee korjaamisesta helppoa.
- Hyvin suunnitellut kuosit tekevät näkyvästä korjaamisesta houkuttelevaa.
- FabPatch halusi myös osoittaa vaatteiden korjaamisesta syntyvät positiiviset ympäristövaikutukset
  - Esim. jatkamalla 1 000 takin elämää Vaatelaastareiden avulla säästetään noin 6 000 kiloa luonnonvaroja

Kierrätys-
keskus

Lippulaivan kirjaston sisustus tukee kiertotalouden viestiä

- Kirjastot ovat kiertotalouden edelläkävijöitä.
- Lippulaivan sisustuksessa käytetty mm. huonekaluja, jotka ovat olleet aiemmin käytössä Soukan kirjastossa sekä espoonlahtelaisessa yökerhossa.
- Hankkimalla käytettyjä kalusteita ja teettämällä kalusteita kierrätysmateriaalista Lippulaivan kirjasto on säästänyt 41 000 kg kiinteitä luonnonvaroja ja 10 000 kg hiilidioksidipäästöjä.

Kierrätys-
keskus

Fiskars Groupin littalan myymälöiden Vintage-palvelu

- littalan myymälöissä lanseerattu palvelu antaa astioille uuden elämän.
- Kuluttajat voivat tuoda myymälään itselleen tarpeettomaksi jääneitä hyväkuntoisia littalan ja Arabian astioita korvausta vastaan ja tehdä Vintage-hyllyillä löytöjä.
- Myymälöihin otetaan vasta myös rikkiäisiä ja huonokuntoisia astioita, jotka ohjataan materiaalin mukaan käytettäväksi tiilien tai eristemateriaalin esim. lasivillan raaka-aineena

Kuva: Fiskars Group

Kierrätys-
keskus

Turun kaupunginteatteri 1/2

- Lavasteiden rakentamisessa kehitetään moduuliajattelua, jolloin samoja osia voidaan hyödyntää useamman esityksen lavastuksissa.
- Kierrätetään myös kokonaisia esityksiä muihin teattereihin.
- Punainen viiva –opperan lavastusta suunniteltiin ympäristönäkökulmasta:
[Case: Punaisen viivan lavastus - Turun Kaupunginteatteri](#)

Kuva: Turun Kaupunginteatteri

Turun kaupunginteatteri 2/2

- Lavastamolla on kerran viikossa ”hakupäivä”, jolloin harrastajateatterit ja -ryhmät voivat hakea lavastamon ylijäämämateriaalia.
- Teatteri järjestää säännöllisesti kirpputoreja, joissa myydään käytöstä poistuvat puvut, tarpeistoja ja muuta osastoilta tarpeettomaksi jäänyttä tavaraa.

Kuva: Turun Kaupunginteatteri

Aiheesta lisää

- Kiertotalous-Suomi eli KiSu
  - Kiertotalous-Suomi on yksi kansallisen kiertotalousohjelman toimenpiteistä. Ohjelmaa koordinoivat ympäristöministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö.
  - KiSun kiertotalouskahvit: webinaareja torstaiaamuisin
  - Paljon linkkejä ja vinkkejä aihepiirin ympäriltä

kiertotaloussuomi.fi

**Miten voisit edistää kiertotaloutta
omassa organisaatiossasi tai
työssäsi?**

**Kierrätys-
keskus**

Kiitos!

